

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΦΙΛΑΝΑΓΝΩΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΓΡΑΦΗΣ
ΓΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ «ΚΑΡΔΙΑ ΠΑΝΩ ΣΕ ΡΟΔΕΣ»

ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ

(ΤΑΞΕΙΣ: Ε', Στ' Δημοτικού και Α' Γυμνασίου)



ΞΕΚΙΝΩΝΤΑΣ

- Καλύπτουμε τον τίτλο του κεφαλαίου και παρουσιάζουμε το εξώφυλλο στα παιδιά, καλώντας τα να βγάλουν κάποια πρώτα συμπεράσματα για την ιστορία. Τι πληροφορίες μας δίνει η εικόνα, τι ήταν το πρώτο πράγμα που σκέφτηκαν, τι ήταν το πρώτο πράγμα που ένιωσαν. Βρίσκουν πιθανούς ταιριαστούς τίτλους. Γίνεται αποκάλυψη του τίτλου και τα παιδιά προσπαθούν να εξηγήσουν πώς τον αντιλαμβάνονται. Γιατί άραγε η συγγραφέας έδωσε στο βιβλίο της τον τίτλο αυτό; (Την απάντηση θα πάρουν στο προτελευταίο κεφάλαιο του βιβλίου).
- Με βάση το εξώφυλλο και τον τίτλο ζητάμε από τα παιδιά να εμπνευστούν μια ιστορία. Για να γίνει αυτό θα χρειαστούν:
 - *χαρακτήρες (βασικό και δευτερεύοντες)*

- *σκηνικά*: χώρους μέσα στους οποίους θα κινηθούν και θα ξεδιπλώσουν οι χαρακτήρες την ιστορία τους. Πού θα μπορούσε να διαδραματίζεται η ιστορία;
- μια *σύγκρουση*, ένα *πρόβλημα*. Τι πρόβλημα μπορεί να έχει ο βασικός χαρακτήρας που επινόησαν; Τι μπορεί να θέλει πολύ; Πώς προσπαθεί να το πετύχει; Ποια εμπόδια βρίσκει στο δρόμο του;
- Μπορεί ο δάσκαλος να αναρτήσει κάπου και το διάγραμμα της αφήγησης πάνω στο οποίο θα στήσουν τα παιδιά την ιστορία τους.



- Αφού πάρουν σημειώσεις για τα πιο πάνω σημεία, το κάθε παιδί αφηγείται (προφορικά ή γραπτά) τη δική του ιστορία. Μπορούν να διαλέξουν την πρωτοπρόσωπη αφήγηση (να αφηγηθούν την ιστορία με τη φωνή του βασικού χαρακτήρα) ή την τριτοπρόσωπη αφήγηση (να αφηγηθούν την ιστορία ως ένας τρίτος εξωτερικός παρατηρητής).
- Εναλλακτικά, η δραστηριότητα αυτή μπορεί να γίνει στην ολομέλεια της τάξης. Ο δάσκαλος σημειώνει στον πίνακα ιδέες που του λένε τα παιδιά (για τους χαρακτήρες, τα σκηνικά, το πρόβλημα). Βήμα βήμα χτίζουμε μαζί την ιστορία. Μια σκέψη γεννά μια δεύτερη σκέψη και μια δεύτερη σκέψη γεννά μια τρίτη και πάει λέγοντας. Όταν πια θα έχουμε μαζέψει αρκετό υλικό στον πίνακα, μπορούμε με αυτό το υλικό είτε να αφήσουμε τα παιδιά να εργαστούν το καθένα μόνο του

γράφοντας μια ιστορία είτε να δοκιμάσουμε ομαδικά να την αφηγηθούμε.

Όπως και να 'χει, αναφέρουμε στα παιδιά πως κάπως έτσι χτίζει κι ένας συγγραφέας την ιστορία του. Λέξη λέξη, πρόταση πρόταση, ιδέα ιδέα. Γράφει και σβήνει και ξαναγράφει. Στήνει ολόκληρους κόσμους από το μηδέν.

- Ο δάσκαλος παρουσιάζει το κείμενο του οπισθόφυλλου. Τα παιδιά εντοπίζουν στην περίληψη λέξεις κλειδιά. Λέξεις που σκέφτηκαν και τα ίδια όταν είχαν δει το εξώφυλλο, λέξεις που συμπεριέλαβαν στην πιο πάνω ιστορία τους, λέξεις που με κάποιο τρόπο απεικονίζονται στο εξώφυλλο. Αναφέρουν τι περιμένουν να διαβάσουν στην ιστορία τώρα που διάβασαν την περίληψη.
- Γνωρίζοντας πια την περίληψη μπορεί να γίνει το εξής: Ο δάσκαλος δίνει σε καρτέλες σε κάθε ομάδα τους τίτλους των δεκατεσσάρων κεφαλαίων του βιβλίου και τα παιδιά συνεργάζονται με την ομάδα τους, βάζοντάς τους στη πιο λογική για εκείνα σειρά. Ο τρόπος με τον οποίο έβαλε κάθε ομάδα σε σειρά τους τίτλους των κεφαλαίων θα γεννήσει και μια ξεχωριστή ιστορία. Ιστορία που κάθε ομάδα θα παρουσιάσει στην τάξη, αναρτώντας στον πίνακα έναν έναν τους τίτλους με τη σειρά που αποφάσισαν και λέγοντας για κάθε τίτλο μερικές προτάσεις που βρίσκουν ταιριαστές. Το σημαντικό σε αυτή την δραστηριότητα, το οποίο τίθεται και ως περιορισμός στα παιδιά, είναι η ιστορία που θα αφηγηθούν να ταιριάζει με την περίληψη του οπισθόφυλλου. Ο δάσκαλος παρουσιάζει εν τέλει τη σειρά των περιεχομένων όπως είναι στο βιβλίο.

ΔΙΑΒΑΖΟΝΤΑΣ ΚΑΙ ΔΟΥΛΕΥΟΝΤΑΣ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: ΠΑΝΙΚΟΣ ΣΤΟΥΣ ΑΙΘΕΡΕΣ

- Η Χαρά πακετάρει τη βαλίτσα της και όπως είναι αναμενόμενο βάζει μέσα ό,τι βάζει ένας άνθρωπος που ετοιμάζεται να πάει ταξίδι. Αρκούν όμως κάμποσα ρούχα και μερικά ζευγάρια παπούτσια για να περάσει κάποιος καλά

στον προορισμό του; Καλούμε τα παιδιά να σχεδιάσουν στο τετράδιό τους ή σε ένα φύλλο χαρτί μια μεγάλη βαλίτσα και να τη γεμίσουν με λέξεις και φράσεις που θεωρούν απαραίτητες να έχει κάποιος μαζί του για να περάσει καλά σε ένα ταξίδι: π.χ. *διάθεση για περιπέτεια, όρεξη για ποδαρόδρομο, κλπ*

- Η κάλτσα της Χαράς ήταν τρύπια. Παρόλα αυτά ήταν η τυχερή της κάλτσα και κάθε αεροπλανοφοβικός άνθρωπος που σέβεται τον εαυτό του οφείλει να φτάσει στο αεροδρόμιο με τουλάχιστον μία τρύπια τυχερή κάλτσα. Αυτό που μπορούμε να κάνουμε είναι να ζητήσουμε από τα παιδιά να βρουν λέξεις που να ομοιοκαταληκτούν με τη λέξη κάλτσα (π.χ. γκριμάτσα, καπάτσα, κυράτσα, μπουγάτσα, μπράτσα, μουνάτσα, ράτσα, ταράτσα, φάτσα, χλαπάτσα) και να τις καταγράψουμε στον πίνακα. Ύστερα τους ζητάμε να σκαρώσουν ένα αστείο ποίημα με τίτλο «*Η τυχερή τρύπια κάλτσα*», χρησιμοποιώντας λέξεις από τον κατάλογο. Το ποίημα μπορεί να αναφέρεται στην κάλτσα της Χαράς, μπορεί όμως να αναφέρεται και στην κάλτσα οποιουδήποτε άλλου.

Αν θέλουμε μπορούμε να βρούμε και λέξεις που να ομοιοκαταληκτούν με τη λέξη *τυχερή* και με τη λέξη *τρύπια* για περισσότερη ποικιλία.

- Τα παιδιά ζωγραφίζουν τη Χαρά σε ένα κομμάτι χαρτί ή μέσα στο τετράδιό τους. Ζωγραφίζουν επίσης στον έναν της ώμο ένα αγγελάκι και στον άλλο της ώμο ένα διαβολάκι. Ύστερα συμπληρώνουν ατάκες που της ψιθυρίζει στο αυτί η λογική της, δηλαδή το αγγελάκι και ατάκες που της ψιθυρίζει στο αυτί το διαβολάκι, δηλαδή ο παράλογος φόβος της στην αίθουσα επιβατών του αεροδρομίου.
- Η Χαρά υποφέρει από αεροπλανοφοβία. Τα παιδιά καταγράφουν σε ένα κατάλογο κι άλλες φοβίες. (πχ κλειστοφοβία, υψοφοβία, κλπ.). Δίπλα από την καθεμιά γράφουν με λίγα λόγια τον ορισμό της: π.χ. *κλειστοφοβία: ο φόβος για μικρούς και κλειστούς χώρους.*

Ύστερα φτιάχνουν έναν άλλο κατάλογο με φοβίες που θα επινοήσουν οι ίδιοι και δίπλα τους γράφουν τον ορισμό τους: π.χ. *νεροχυτοφοβία: ο φόβος για τα άπλυτα πιάτα που στοιβάζονται στον νεροχύτη.*

Τέλος, διαλέγουν μια φοβία από όποιον κατάλογο θέλουν και αφηγούνται ή γράφουν γύρω της μια μικρή χιουμοριστική ιστορία στην οποία ο χαρακτήρας να έρχεται αντιμέτωπος με τον χειρότερο εφιάλτη του (δηλαδή με τη φοβία του).

- Τα παιδιά εκφράζουν με παντομίμα την αντίδραση της Χαράς όταν ξεκίνησαν τα κενά αέρος. Επαναλαμβάνουμε τη δραστηριότητα και κάθε φορά προσθέτουμε ένα άτομο. Π.χ. 1) Χαρά, μαμά 2) Χαρά, μαμά, Σπύρος 3) Χαρά, μαμά, Σπύρος, μπαμπάς κλπ. Κάθε φορά τα παιδιά καλούνται να μεταδώσουν την ένταση των συναισθημάτων του κάθε ατόμου αλλά χωρίς λόγια.
- Τα παιδιά αφηγούνται σε πρώτο πρόσωπο (προφορικά ή γραπτά) το περιστατικό στο αεροπλάνο μέσα από διαφορετικές οπτικές: (της μαμάς, του ηλικιωμένου επιβάτη που καθόταν μπροστά από τη Χαρά, του Σπύρου, μιας αεροσυνοδού). Εναλλακτικά, μπορούμε να αναθέσουμε σε κάθε ομάδα μια διαφορετική οπτική.
- Επιπλέον μπορούμε να ζητήσουμε από τα παιδιά να δημιουργήσουν έναν διάλογο μεταξύ δύο επιβατών οι οποίοι συζητούν-κουτσομπολεύουν τη Χαρά και την οικογένειά της την ώρα που η Χαρά παθαίνει κρίση ή λίγη ώρα μετά.
- Τα παιδιά βρίσκουν εναλλακτικούς τίτλους για το κεφάλαιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΠΑΝΙΚΟΣ ΣΤΗΝ ΑΣΦΑΛΤΟ

- Τι μπορεί να συζητούσαν ο παππούς και η γιαγιά την ώρα που περίμεναν να παραλάβουν την οικογένεια στο αεροδρόμιο; Μπορεί το θέμα του διαλόγου να είναι ελεύθερο, μπορούμε όμως και να θέσουμε κάποιους περιορισμούς π.χ. η συζήτηση να περιστρέφεται γύρω από το πόσο θα έχουν μεγαλώσει τα εγγόνια τους ή να θυμούνται ένα τραγελαφικό γεγονός που συνέβη στις διακοπές του προηγούμενου καλοκαιριού. Τα παιδιά μπορούν να δουλέψουν με

τον διπλανό τους και να προετοιμάσουν προφορικά η γραπτά διαλόγους και να τους παρουσιάσουν στην τάξη.

- Ο δημοσιογράφος του τοπικού καναλιού της Λάρνακας (τα παιδιά βρίσκουν ένα κατάλληλο όνομα για τον σταθμό) παρουσιάζει ένα ρεπορτάζ στο δελτίο ειδήσεων σχετικά με την καραμπόλα που συνέβη εκείνη τη μέρα στους δρόμους της Λάρνακας. Στο ρεπορτάζ υπάρχει κι ένας αυτόπτης μάρτυρας ο οποίος παρουσιάζει τα γεγονότα (ατύχημα-καβγάς) από τη δική του σκοπιά, με μια όμως δόση υπερβολής.
- Τι έγραψε η τοπική εφημερίδα της Λάρνακας (τα παιδιά βρίσκουν ένα ταιριαστό όνομα για την εφημερίδα) για την καραμπόλα; Τα παιδιά γράφουν ένα μικρό άρθρο και ζωγραφίζουν μια φωτογραφία που τραβήχτηκε από αυτόπτη μάρτυρα (του ατυχήματος ή του καβγά).
- Μια καραμπόλα αυτοκινήτων λοιπόν! Σίγουρα ένα θέαμα που δε βλέπεις κάθε μέρα. Τα παιδιά επινοούν μερικές πιο πρωτότυπες καραμπόλες: *π.χ. μια καραμπόλα μυρμηγκιών πίσω από ένα ψίχουλο, μια καραμπόλα φιλάθλων στην ουρά πίσω από το ταμείο λίγη ώρα πριν το ντέρμπι, μια καραμπόλα...* Ύστερα επιλέγουν την καραμπόλα της προτίμησής τους και γύρω από αυτήν γράφουν μια μικρή ιστορία.
- Αν τα αντικείμενα είχαν φωνή. Η καφέ σχολική τσάντα της γιαγιάς διηγείται το περιστατικό του τσακωμού μεταξύ του παππού και της γιαγιάς και το πώς την εκσφενδόνιζαν από ‘δω και από ‘κει.
Στην συνέχεια μπορούμε να ζητήσουμε από τα παιδιά να προσθέσουν στη διήγησή τους μια παράγραφο στην αρχή στην οποία η τσάντα περιγράφει το πριν (ίσως το πώς την απέκτησε η γιαγιά) και μια παράγραφο στο τέλος στην οποία η τσάντα περιγράφει το μετά (ίσως την πρώτη μέρα της γιαγιάς στο Πανεπιστήμιο).
- Τα παιδιά χωρίζονται σε 2 ομάδες. Η μια υπερασπίζεται τον παππού και δικαιολογεί με επιχειρήματα τον εκνευρισμό του σχετικά με την απόφαση της

γιαγιάς να πάει να σπουδάσει. Η άλλη υπερασπίζεται τη γιαγιά και δικαιολογεί με επιχειρήματα την ορθότητα της απόφασής της να πάει να σπουδάσει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ: ΤΙ ΕΦΕΡΕ ΤΟ ΚΥΜΑ

- Η Χαρά χαρακτηρίζει τον μικρό αδελφό της παιδί-απορία. Λογικό. Συνεχώς τη βομβαρδίζει με ερωτήσεις. Γιατί το ένα και γιατί το άλλο και πάει λέγοντας. Τα παιδιά ετοιμάζουν έναν κατάλογο με ερωτήσεις που θα μπορούσαν να βγουν από το στόμα ενός πεντάχρονου παιδιού. Μπορεί να γίνει και ομαδικά και νικήτρια να ανακηρυχθεί η ομάδα με τις πιο πρωτότυπες ή τις πιο αστείες ή τις πιο εκνευριστικές απορίες.
- «Τι έφερε το κύμα» τιτλοφορείται το κεφάλαιο. Τα παιδιά συμπληρώνουν έναν κατάλογο με αντικείμενα που θα μπορούσε να ξεβράσει το κύμα σε μια αμμουδιά. Ύστερα επιλέγουν ένα αντικείμενο και επινοούν γύρω του μια ιστορία που μπορούν να την αφηγηθούν αλυσιδωτά ως εξής: Πρώτο παιδί: *Την τελευταία μέρα του καλοκαιριού στην παραλία ξεβράστηκε μια κόκκινη πουά σαγιονάρα.* Δεύτερο παιδί: (το δεύτερο παιδί υποχρεωτικά πρέπει να ξεκινήσει την πρότασή του με την τελευταία λέξη του πρώτου) *Η σαγιονάρα ήταν τεράστια, μέγεθος 45.* Τρίτο παιδί: (το τρίτο παιδί υποχρεωτικά πρέπει να ξεκινήσει την πρότασή του με την τελευταία λέξη του δεύτερου) *Σαράντα πέντε λεπτά έκαναν να.....* Και πάει λέγοντας.
- Στη σελ. 30 η Χαρά λέει: «...προφανώς δεν αντιλαμβάνεται πως αυτό είναι μια ρητορική ερώτηση». Συζητούμε με τα παιδιά την έννοια των ρητορικών ερωτήσεων, τους αναφέρουμε παραδείγματα και ύστερα τα ενθαρρύνουμε να διατυπώσουν τις δικές τους, προφορικά ή γραπτά.
- Πανικός στο κεφάλι της Χαράς. Την ώρα που η Χαρά αντιλήφθηκε πως στην αμμουδιά στεκόταν ο Ανδρέας και αυτή ήταν μέσα στη θάλασσα με τις πιτζάμες, στο κεφάλι της σήμανε συναγερμός. Δεκάδες σκέψεις στριφογύριζαν στο μυαλό της με ιλιγγιώδη ταχύτητα. Δίνεται λίγος χρόνος και

κάθε παιδί σκέφτεται μια σκέψη που μπορεί να έκανε η Χαρά εκείνη την ώρα. Ύστερα ο δάσκαλος αγγίζει ένα ένα παιδί στον ώμο με γρήγορες κινήσεις και το παιδί εκφράζει με ταχύτητα στον λόγο τη σκέψη της Χαράς. Κάπως έτσι λοιπόν «ακούγεται» ένα μυαλό σε κατάσταση πανικού!

- Τι έγγραψε ο Ανδρέας στο ημερολόγιό του εκείνο το βράδυ;
- Τα παιδιά βρίσκουν πληροφορίες στο διαδίκτυο για το Μεσαιωνικό Κάστρο της Λάρνακας, δίπλα από το οποίο διαδραματίζεται ένα μέρος του κεφαλαίου αυτού.
- Αφού τελειώσουμε την επεξεργασία του κεφαλαίου θα μπορούσαμε να κάνουμε μια συζήτηση με τα παιδιά για το γεγονός πως η Χαρά έχει αρχίσει να έχει αισθήματα για τον Ανδρέα. Μια κατάσταση που κάθε παιδί που μπαίνει πια στην εφηβεία είναι φυσιολογικό να βιώνει και σίγουρα δεν είναι κάτι για το οποίο θα πρέπει να ντρέπεται. Τα παιδιά ενθαρρύνονται να εκφράσουν ελεύθερα τους προβληματισμούς και τις απορίες τους γύρω από το θέμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: ΠΗΛΩΝΤΑΣ ΕΜΠΟΔΙΑ

- Ζητούμε από τα παιδιά να επεκτείνουν τον τίτλο α) πριν διαβάσουν το κεφάλαιο και β) αφού διαβάσουν το κεφάλαιο (τη δεύτερη φορά θα πρέπει αυτά που έγραψαν να συμφωνούν με το περιεχόμενο του κεφαλαίου).
- Καλούμε τα παιδιά να αναδιηγηθούν το περιστατικό στο σαλόνι (από την ώρα που η γιαγιά, η Χαρά και ο Σπύρος μπαίνουν στο σπίτι μέχρι το σημείο που ο καθένας πάει και κλείνεται σε ένα δωμάτιο ή επιλέγοντας κάποιο άλλο σημείο που μας βολεύει). Όμως τα παιδιά θα πρέπει να προσθέσουν στη διήγησή τους το αντικείμενο που θα γράψουμε στον πίνακα, το οποίο δεν υπάρχει στην αρχική ιστορία και το οποίο δεν μπορεί να ενσωματωθεί εύκολα στην ιστορία. Δηλαδή δε θα διαλέξουμε τη λέξη *τηλεόραση* για παράδειγμα, διότι εφόσον η

σκηνή διαδραματίζεται στο σαλόνι, τα παιδιά θα μπορούσαν να την προσθέσουν πολύ εύκολα στη διήγησή τους. Επομένως επιλέγουμε μια άσχετη λέξη: π.χ. *μπουλντόζα*. Τα παιδιά καλούνται να βρουν τρόπο να την ενσωματώσουν στη διήγησή τους όσο πιο ομαλά γίνεται.

Εναλλακτικά μπορούμε αντί για μια συγκεκριμένη λέξη, να δώσουμε σε κάθε ομάδα της τάξης μια διαφορετική λέξη και σε συνεργασία με την ομάδα τους να δημιουργήσουν μια ξεχωριστή αφήγηση.

- Γκρίνια σιδηρόδρομος: Η μαμά της Χαράς όλο γκρινιάζει και παραπονιέται για τη συμπεριφορά των παιδιών της. Και κάθε φορά η γκρίνια της είναι ολόκληρος μονόλογος. Ζητούμε από τα παιδιά να γράψουν έναν τέτοιο μονόλογο γκρίνιας μιας μαμάς για τα παιδιά της: μπορεί η μαμά αυτή να είναι η μαμά της Χαράς, η δική τους μαμά ή κάποια διάσημη μαμά.
- Όταν ο καβγάς τελειώνει ο καθένας πάει και κλείνεται στο δωμάτιό του. Τι σκέψεις παίρνει μαζί του; Μπορούμε να ζητήσουμε από τα παιδιά να γράψουν μια σκέψη για κάθε πρόσωπο ή να αναθέσουμε ένα πρόσωπο σε κάθε ομάδα και να γράψει όσες σκέψεις μπορεί για το συγκεκριμένο πρόσωπο.
- Κάποια παιδιά (ορίζουμε εμείς τον αριθμό) επιλέγουν στην τύχη μια λέξη μέσα από το κεφάλαιο που δουλέψαμε. Γράφουμε τις λέξεις στον πίνακα και ζητούμε από τα παιδιά να επινοήσουν με αυτές μια εντελώς διαφορετική ιστορία που να μην έχει καμιά απολύτως σχέση με την ιστορία που διαβάζουμε στο βιβλίο.
- Αφού ολοκληρώσουμε την επεξεργασία του κεφαλαίου θα μπορούσαμε να κάνουμε μια συζήτηση με τα παιδιά για το χάσμα γενεών. Την απόσταση στις απόψεις, τις πεποιθήσεις και τις συμπεριφορές που χωρίζει τις διαφορετικές γενιές ανθρώπων με αποτέλεσμα πολλές φορές να δημιουργούνται συγκρούσεις. Τα παιδιά ενθαρρύνονται να εκφραστούν ελεύθερα για το θέμα και να εισηγηθούν τρόπους με τους οποίους θα μπορούσαν αυτές οι αντιθέσεις

να εξομαλυνθούν (τι θα μπορούσε να κάνει η μια γενιά και τι η άλλη για να συνυπάρχουν αρμονικά;)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ: ΓΟΡΓΟΝΑ ΤΗΣ ΣΤΕΡΙΑΣ

- Ο τίτλος περιέχει δύο αντιφατικές έννοιες. Μια γοργόνα και μια στεριά. Ζητούμε από τα παιδιά να σχηματίσουν κι άλλους τίτλους-φράσεις που να περιέχουν δύο αντιφατικές έννοιες: π.χ. *Αγιοβασίλης του Αυγούστου*. Ύστερα επιλέγουν έναν τίτλο-φράση και επινοούν γύρω του μια μικρή ιστορία.
- Η Χαρά όπως διαβάζουμε σε αυτό το κεφάλαιο είναι πολύ θυμωμένη με το σύμπαν που την αδικεί κατάφωρα. Αποφασίζει λοιπόν να του εκφράσει τα παράπονά της σε ένα γράμμα. Τα παιδιά γράφουν το γράμμα που έγραψε η Χαρά στο σύμπαν.

Στη συνέχεια γράφουν την απάντηση που έδωσε το σύμπαν στη Χαρά. Κάθε παιδί μπορεί να γράψει την απάντηση στην δική του εκδοχή του γράμματος της Χαράς ή να επιλεγεί από κοινού ένα γράμμα ή να ανταλλάξουν γράμματα μεταξύ τους και το κάθε παιδί να απαντήσει στην εκδοχή του γράμματος της Χαράς που έχει πέσει στα χέρια του.

- Τελειώνοντας την επεξεργασία του κεφαλαίου, μπορούμε αν θέλουμε να κάνουμε μια συζήτηση για αυτό που απασχολεί έντονα τη Χαρά σε αυτό το κεφάλαιο και που απασχολεί πολλά παιδιά όταν μπαίνουν στην εφηβεία. Την ανάπτυξη του σώματός τους που μπορεί να συμβαίνει με πιο αργούς ρυθμούς απ' ότι κάποιων συνομηλίκων τους. Μπορούμε να τους εξηγήσουμε πως η εφηβεία δεν ξεκινά την ίδια χρονική στιγμή για όλα τα παιδιά. Γεγονός που είναι απολύτως φυσιολογικό και δε χρειάζεται να νιώθουν μειονεκτικά. Μπορούμε να αναφέρουμε πως το κάθε παιδί θα αναπτυχθεί με τον δικό του ρυθμό και πως όλοι σε λίγα χρόνια θα έχουν γίνει πια ενήλικες. Επομένως δε χρειάζεται να αγχώνονται και ούτε να πέφτουν στην παγίδα της σύγκρισης. Τα

ενθαρρύνουμε αν θέλουν να εκφράσουν ελεύθερα τις σκέψεις και τους προβληματισμούς τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ: ΜΑΜΑ, ΜΟΥ ΚΑΤΑΣΤΡΕΦΕΙΣ ΤΗ ΖΩΗ

- Τα παιδιά επεκτείνουν τον τίτλο, αντλώντας ιδέες από τις προσωπικές τους εμπειρίες: *Π.χ. Μαμά, μου καταστρέφεις τη ζωή, όταν μου λες μπροστά σε όλους τους συμμαθητές μου να φορέσω ζακέτα.*

Αφού συμπληρώσει το κάθε παιδί τον κατάλογό του, τους ζητάμε να επιλέξουν μια από τις φράσεις που έγραψαν και να ετοιμάσουν κάτι από τα ακόλουθα: α) έναν διάλογο μεταξύ παιδιού και μαμάς που να περιστρέφεται γύρω από το θέμα της φράσης β) μια ιστορία μεταξύ παιδιού και μαμάς που να περιέχει τη φράση που επέλεξαν σε οποιοδήποτε σημείο της αφήγησης γ) μια ιστορία που να ξεκινά με τη φράση που επέλεξαν και να καταλήγει με μια άλλη που θα δώσουμε εμείς στα παιδιά *π.χ. Κάτω από την πόρτα του μπάνιου έβγαιναν σαπουνάδες.* Τα παιδιά θα πρέπει να προσπαθήσουν να χτίσουν την ιστορία τους με τέτοιο τρόπο που να μοιάζει αναμενόμενο να καταλήξει η διήγησή τους σε αυτή τη-φαινομενικά αταίριαστη-φράση.

- Χωρίζουμε την τάξη σε δύο ομάδες. Κάθε ομάδα καλείται να υποστηρίξει μια από τις ακόλουθες δύο δηλώσεις: 1) Η Χαρά είναι αρκετά μεγάλη για να της επιτρέπεται να πηγαίνει βόλτα με τους φίλους της. 2) Η Χαρά είναι πολύ μικρή για να της επιτρέπεται να πηγαίνει βόλτα με τους φίλους της. Δίνεται ο απαραίτητος χρόνος για να συνεργαστούν τα παιδιά στις ομάδες τους και να ετοιμάσουν τα επιχειρήματά τους. Όταν πια ετοιμαστούν, σηκώνονται όρθιοι και στέκονται απέναντι η μια ομάδα από την άλλη. Ο δάσκαλος περνά ανάμεσά τους, ακούγοντας τα επιχειρήματά της κάθε ομάδας και προσπαθώντας να αποφασίσει ποιος έχει το μεγαλύτερο δίκαιο.
- Ένα παιδί υποδύεται τη μαμά της Χαράς. Τα υπόλοιπα παιδιά της θέτουν ερωτήσεις για να εξακριβώσουν αν φερόταν κι εκείνη ανάλογα όταν ήταν στην ηλικία της Χαράς (ίσως προτού γίνει αυτή η δραστηριότητα να ήταν καλά να ζητούσαμε από τα παιδιά να συζητούσαν το θέμα το καθένα με τους

γονείς του για να μπορέσουν ευκολότερα την άλλη μέρα να υποδυθούν τον ρόλο ενός ενήλικα).

- Τα παιδιά κάνουν προβλέψεις για το πώς θα εξελιχθεί η ιστορία σε σχέση με την παρακολούθηση. Ποιο θα είναι το άτομο στο οποίο θα αναθέσει η μαμά τον ρόλο αυτό; Πώς φαντάζονται την έξοδο των τριών παιδιών; Ανώδυνη ή προμηγνύονται ρεζιλίκια;
- Αφού τελειώσουμε την επεξεργασία του κεφαλαίου θα μπορούσαμε να κάνουμε μια συζήτηση με τα παιδιά και να τα αφήσουμε να εκφραστούν ελεύθερα για περιπτώσεις στη ζωή τους που νιώθουν πως οι γονείς τους δεν τους καταλαβαίνουν και τους φέρονται σαν να είναι μωρά. Θα μπορούσαμε να εξηγήσουμε στα παιδιά πως είναι φυσιολογικό κάποιες φορές να νιώθουν θυμωμένοι με τους ενήλικες στη ζωή τους και πως ο ήρεμος διάλογος είναι πολλές φορές ο καλύτερος τρόπος για να αποφευχθούν οι διενέξεις και οι παρεξηγήσεις και να βρεθούν συμβιβαστικές λύσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ: ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ

- Αφού τα παιδιά διαβάσουν και κατανοήσουν το κεφάλαιο, θα κατανοήσουν και τον τίτλο του κεφαλαίου. Σχηματίζουν κι άλλους ανάλογους τίτλους: *Π.χ. Αγώνας πριν από τον αγώνα, Μάθημα πριν από το μάθημα, κλπ.* Ύστερα επινοούν μια μικρή ιστορία που να ταιριάζει με κάποιον από τους τίτλους που σχημάτισαν.
- Τα παιδιά αναδιηγούνται την ιστορία από το σημείο που λέει η Χαρά: «*Σπυράκο, θυμάσαι πέρσι στην Αθήνα που παίζαμε τους ντετέκτιβ...*» (σελ.60) μέχρι τη σελ. 63 στο σημείο που ο Σπύρος λέει: «*Δεν είμαι χαζούλης. Η Χαρούλα είπε να παρακολουθήσουμε τα ρούχα σου*». Την ιστορία θα πρέπει να την αναδιηγηθούν από την οπτική του Σπύρου και θα πρέπει να προσέξουν τα λεγόμενά του να μη μοιάζουν με αυτά της Χαράς.

- Η ιστορία παίρνει άλλη τροπή. Όταν ο Σπύρος καρφώνει την αδελφή του στην Έλενα λέγοντας: «*Η Χαρούλα είπε να παρακολουθήσουμε τα ρούχα σου*», η Χαρά για να ξεγλιστρήσει λέει πως η φαντασία του Σπύρου τον κάνει να συμπεριφέρεται λες και έχει παραισθήσεις (σελ. 63), πείθοντας την Έλενα που δε δίνει συνέχεια στο θέμα. Ας υποθέσουμε όμως τώρα πως η Έλενα δεν άφηνε ως εκεί το θέμα αλλά έλεγε: «*Δεν πιστεύω στ' αυτιά μου! Έβαλες τον Σπύρο να παρακολουθήσει τα ρούχα μου;*» Τα παιδιά συνεχίζουν τον διάλογο μεταξύ των δύο κοριτσιών είτε προφορικά είτε γραπτά και τον παρουσιάζουν στην τάξη.
- Η Χαρά λέει στη σελ. 63: «*Ειλικρινά, ώρες ώρες νομίζω πως ο Σπύρος έχει παραισθήσεις. Μια μέρα είδε λέει τον Μπάτμαν να κρέμεται ανάποδα πίσω από την κουρτίνα του σαλονιού*». Τα παιδιά συμπληρώνουν έναν κατάλογο με τίτλο: «*Οι παραισθήσεις του Σπύρου*»: Π.χ. 1) Άκουσε την νεράιδα των δοντιών να τον νανουρίζει 2) Βρήκε ίχνη από τις πατημασιές του Ρούντολφ στον κήπο. 3)
- Αφού ολοκληρώσουμε την επεξεργασία του κεφαλαίου θα μπορούσαμε αν θέλουμε να εμπλέξουμε τα παιδιά σε μια συζήτηση στην οποία να αναφέρουν αν υπήρξαν περιπτώσεις στη ζωή τους που ένιωσαν μειονεκτικά ή ανταγωνιστικά σε σχέση με κάποιο άλλο παιδί και να εξηγήσουν τους λόγους. Η συζήτηση θα μπορούσε να καταλήξει στο ότι πάντα θα υπάρχει κάποιος πιο όμορφος, πιο ψηλός, πιο οτιδήποτε από εμάς και μόνο όταν αγαπήσουμε τον εαυτό μας γι' αυτό ακριβώς που είμαστε θα είμαστε πραγματικά ευτυχισμένοι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΟ: ΜΙΑ ΦΟΙΝΙΚΙΑ ΝΑ ΣΚΑΡΦΑΛΩΣΩ

- Το μεγαλύτερο μέρος του κεφαλαίου διαδραματίζεται στον παραλιακό πεζόδρομο της Λάρνακας, τις γνωστές Φοινικούδες. Τα παιδιά μπορούν να βρουν φωτογραφίες στο διαδίκτυο για να γνωρίσουν καλύτερα την περιοχή. Μπορούν ακόμα να παρακολουθήσουν κάποιο σχετικό βίντεο στο youtube.

- Τα παιδιά επεκτείνουν τον τίτλο με διάφορους τρόπους: Π.χ. *Μια φοινικιά να σκαρφαλώσω για να κοιτώ τον κόσμο από ψηλά. Μια φοινικιά να σκαρφαλώσω όταν με κάνουν όλοι έξω φρενών.* Εναλλακτικά, μπορούμε να δώσουμε εμείς συγκεκριμένους συνδέσμους με τους οποίους θα θέλαμε να επεκτείνουν τη φράση: αιτιολογικούς, χρονικούς, υποθετικούς, κλπ.
- Στη σελ. 65 η Χαρά λέει: *«Η Έλενα μπαίνει στο σαλόνι και το σαγόνι μου πέφτει στο πάτωμα».* Τα παιδιά σχηματίζουν περισσότερες προτάσεις που να περιέχουν τη φράση: *το σαγόνι μου έπεσε στο πάτωμα.* Π.χ. *Όταν έμαθα πως η Μαρία και η Ελένη πήγαν βόλτα χωρίς εμένα, το σαγόνι μου έπεσε στο πάτωμα.* Ύστερα επιλέγουν μια από τις προτάσεις που έγραψαν και επινοούν γύρω της μια ιστορία.

Εναλλακτικά, μπορεί να γίνει ως εξής: Διαλέγει όλη η τάξη μια πρόταση από κοινού η οποία θα είναι η αφετηρία. Μετά ένας ένας αλυσιδωτά προχωρούν την ιστορία πρόταση πρόταση προφορικά: Π.χ. Κοινή φράση: *Όταν έμαθα πως η Μαρία και η Ελένη πήγαν βόλτα χωρίς εμένα, το σαγόνι μου έπεσε στο πάτωμα.* Πρώτο παιδί: *Δεν μπορούσα να καταλάβω γιατί δε με κάλεσαν να πάω μαζί τους.* Δεύτερο παιδί: *Αφού υποτίθεται πως ήμασταν οι καλύτερες φίλες, η αχτύπητη τριάδα της τάξης.* Τρίτο παιδί:.....

- Τα παιδιά αναδιηγούνται το μέρος της ιστορίας που ο παππούς είναι κρυμμένος πίσω από τη φοινικιά και παρακολουθεί τα παιδιά μέχρι το σημείο που τον κάνουν τσακωτό στο φαστφουντάδικο αλλά από την οπτική του παππού. Πώς είδε εκείνος τα γεγονότα;
- Ένας τρόπος για να καταλάβεις ότι κάποιος σου λέει ψέματα είναι όταν σου δίνει πολλές λεπτομέρειες στην προσπάθειά του να σου εξηγήσει ή να σου δικαιολογηθεί για κάτι. Έτσι και ο παππούς στις σελ. 75-76 απαντά στην ερώτηση της Έλενας *«Τι έκανες, βρε παππού, πίσω από τη γλάστρα;»* με ένα κατεβατό πληροφορίες. Μπορούμε να ζητήσουμε από τα παιδιά να επινοήσουν διαφορετικές απαντήσεις του παππού στην ερώτηση αυτή, όσο

πιο χιουμοριστικές γίνεται. Οι απαντήσεις μπορούν να είναι μακροσκελείς ή και πιο λακωνικές.

- Τι θα γινόταν αν στο σημείο που η Έλενα πιστεύει τα λεγόμενά του παππού σχετικά με το τι έκανε πίσω από τη γλάστρα και το θέμα κλείνει χωρίς περισσότερα μπλεξίματα για τη Χαρά, η Έλενα έλεγε: «Σαν να μη μας τα λες καλά παππού. Εμένα μου φαίνεται πως μας παρακολουθούσες». Τα παιδιά δοκιμάζουν να αφηγηθούν προφορικά ή γραπτά την εναλλακτική συνέχεια ή χωρίζονται σε ομάδες των 4 (παππούς, Χαρά, Έλενα, Ανδρέας) και δραματοποιούν την εξέλιξη της ιστορίας.
- Τι θα γινόταν αν αντί για τον παππού, η μαμά της Χαράς έστειλε τη γιαγιά να τους παρακολουθήσει; Έχοντας υπόψη την προσωπικότητα της γιαγιάς, τα παιδιά διηγούνται την εναλλακτική εξέλιξη της ιστορίας.
- Τα παιδιά συμπληρώνουν έναν κατάλογο με όλα τα συναισθήματα που μπορεί να ένιωσε η Χαρά κατά τη διάρκεια αυτού του κεφαλαίου. Συναισθήματα που πολλές φορές ήταν αντικρουόμενα. Μπορούμε στο σημείο αυτό αν θέλουμε να κάνουμε μια συζήτηση με τα παιδιά για το αν νιώθουν και τα ίδια πολλές φορές στη ζωή τους πως τους πλημμυρίζουν συναισθήματα. Μέσα από τη συζήτηση μπορούμε να οδηγηθούμε στο συμπέρασμα πως είναι φυσικό όταν μπαίνουμε στην εφηβεία να νιώθουμε πολλές μέρες της ζωής μας κάπως έτσι. Ίσως να μπορούσαμε να γράψουμε στον πίνακα τον τίτλο: «*Εφηβεία: Ένα roller coaster συναισθημάτων*» και τα παιδιά να εκφράσουν ελεύθερα τις σκέψεις και τους προβληματισμούς τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ: ΡΙΝΟΚΕΡΟΣ ΣΤΗ ΒΑΦΤΙΣΗ

- Πριν διαβάσουν το κεφάλαιο καλούμε τα παιδιά να κάνουν υποθέσεις σχετικά με το τι μπορεί να σημαίνει ο τίτλος. Ύστερα ομαδικά φτιάχνουν ένα μικρό παραμύθι (άσχετο με το βιβλίο) στο οποίο να ταιριάζει ο συγκεκριμένος τίτλος.

- Στο κεφάλαιο αυτό αδιαμφισβήτητος πρωταγωνιστής είναι το σπυρί της Χαράς! Στη σελ. 79 λέει: *Θα γίνω το πρώτο κορίτσι στην ανθρωπότητα με κεφάλι-σπυρί και γιατροί από όλο τον κόσμο θα συναθροίζονται μπροστά μου για να μελετήσουν τη σπάνια περίπτωσή μου. Στις συνεντεύξεις που θα μου παίρνουν θα απαντώ με αισιοδοξία: «Θα το νικήσω. Κάποτε θα το νικήσω».* Τα παιδιά σε ζευγάρια παίρνουν το ένα τον ρόλο του δημοσιογράφου και το άλλο τον ρόλο του κοριτσιού με το κεφάλι-σπυρί και ετοιμάζουν ερωτήσεις και απαντήσεις. Οι ερωτήσεις θα πρέπει να είναι όσο πιο έξυπνες γίνεται και οι απαντήσεις δοσμένες με τη γνωστή υπερβολή της Χαράς.

Εναλλακτικά μπορούν να ετοιμάσουν μια διάσκεψη τύπου. Ένα παιδί είναι η Χαρά ως το πρώτο κορίτσι στην ανθρωπότητα με κεφάλι-σπυρί και τα υπόλοιπα παιδιά είναι δημοσιογράφοι που ανυπομονούν να της θέσουν τις καυτές ερωτήσεις τους.

Μια ακόμα ιδέα είναι να γράψουν ένα άρθρο στην εφημερίδα για αυτή τη σπάνια περίπτωση κοριτσιού, αφού πρώτα βρουν έναν έξυπνο τίτλο για το πρωτοσέλιδό τους. Απαραίτητη βέβαια και μια συγκλονιστική φωτογραφία (την οποία μπορούν να σχεδιάσουν)!

- Η Χαρά στη σελ. 81 λέει: *«Ο Αχιλλέας μπαίνει στο δωμάτιο και αρχίζω να βεβαιώνομαι πως το σπυρί μου έχει κάποια μαγνητική δύναμη και συγκεντρώνει γύρω του κόσμο».* Ας υποθέσουμε πως ισχύει! Καλούμε τα παιδιά να γράψουν μια αστεία ιστορία που θα μπορούσε να αρχίζει ως εξής: *«Κανένας στη γειτονιά δεν μπορούσε να εξηγήσει τι του συνέβη εκείνη τη μέρα. Πρώτα ο κύριος Ανέστης ο μπακάλης, την ώρα που ζύγιζε τα φασόλια της κυρίας Μερόπης ένωσε μια ακατανίκητη έλξη, κάτι σαν μαγνήτη να τον τραβά προς το σπίτι των γειτόνων του. Άφησε κάτω τα φασόλια και....»*
- Στις σελ. 80-81 η Χαρά λέει πως θα ήταν καλή ιδέα να βάλει τον Σπύρο να σταθεί έξω από το δωμάτιό της με μια ντουντούκα και να φωνάζει: *«Περάστε, κόσμε, εδώ το ωραίο θέαμα, το κορίτσι με το σπυρί-τέρας σήμερα κοντά σας...»*

Ζητούμε από τα παιδιά να δημιουργήσουν την πιο σούπερ αφίσα με την οποία η Χαρά να διαφημίσει το νούμερό της στα πλήθη.

- Μέσα από τα λόγια της γιαγιάς αντιλαμβανόμαστε πως η γιαγιά αναπολεί την εφηβεία της και θα έδινε τα πάντα για να ξαναγίνει έφηβη. Η Χαρά πάλι νιώθει πως ανεβαίνει ένα δύσβατο βουνό. Στο σημείο αυτό τα παιδιά θα μπορούσαν να ενθαρρυνθούν να μιλήσουν ελεύθερα για κάποιες αλλαγές που έχουν παρατηρήσει στο σώμα τους που μπορεί να τους κάνουν να ντρέπονται. Θέματα για τα οποία ίσως νιώθουν άβολα να μιλήσουν αλλά παράλληλα έχουν την ανάγκη να βγάλουν από μέσα τους. Μέσα από την ιστορία της Χαράς και μέσα από τη συζήτηση με τους συμμαθητές τους συνειδητοποιούν πως όλοι οι άνθρωποι σε αυτή τη φάση της ζωής τους βιώνουν παρόμοιες αλλαγές οι οποίες είναι εντελώς φυσιολογικές και γι' αυτό και δε χρειάζεται να ντρέπονται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ: ΚΑΝΕ ΓΙΑΓΙΑ ΝΑ ΔΕΙΣ ΚΑΛΟ

- Η Χαρά την ώρα που είναι κλεισμένη στο δωμάτιό της και απογοητευμένη με όλα αυτά που της έχουν συμβεί γράφει ένα μείλ σε μια Στήλη Συμβουλών για Εφήβους εκφράζοντας αυτά που την απασχολούν. Κάθε παιδί γράφει τη δική του εκδοχή του μείλ της Χαράς.
Υστερα τα παιδιά μπορούν να ανταλλάξουν μεταξύ τους μείλ και το κάθε παιδί να απαντήσει στο μείλ της Χαράς που έχει στα χέρια του ως Ειδικός Σύμβουλος Εφηβικών Θεμάτων.
- Η Χαρά νιώθει πως όλο αυτό το διάστημα έχει ρεζιλευτεί στα μάτια του Ανδρέα ποικιλοτρόπως, πράγμα που της δίνει την εμπειρία να συγγράψει ένα εγχειρίδιο με τίτλο: *«Πώς να κάνετε το αγόρι που σας αρέσει να τρέχει με ταχύτητα χρυσού ολυμπιονίκη δρομέα προς την αντίθετη κατεύθυνση από την οποία βρίσκεστε εσείς»*. Ζητούμε από τα παιδιά να βρουν εναλλακτικούς τίτλους για το εγχειρίδιο της Χαράς.

- Ο παππούς είναι απελπισμένος με την εξαφάνιση της γυναίκας του και αποφασίζει να βάλει αγγελία στην εφημερίδα για την ανεύρεσή της, η οποία αγγελία όμως εφόσον θα είναι γραμμένη από τον παππού θα πρέπει να κλείνει μέσα της την «ιδιαιτέρη» προσωπικότητά του.
- Η γιαγιά στο μυστηριώδες τηλεφώνημα πριν την εξαφάνισή της (σελ. 94) αντάλλαξε με τον συνομιλητή της τις εξής τρεις ατάκες: 1) *Δε μιλάς σοβαρά* 2) *Δεν το πιστεύω* 3) *Έρχομαι αμέσως*.
Κάθε παιδί με τον διπλανό του επινοεί ένα τηλεφώνημα (που να μην έχει σχέση με την ιστορία του βιβλίου) ως εξής: α) βρίσκει ποια θα είναι τα δύο πρόσωπα που θα συνομιλούν β) βρίσκει τις θα λέει ο ένας στον άλλο, έχοντας υπόψη πως οι απαντήσεις του ενός από τα δύο πρόσωπα θα πρέπει να είναι οι πιο πάνω τρεις ατάκες.
- Τα παιδιά παρουσιάζουν με παντομίμα σε ομάδες τη σκηνή από το σημείο που η οικογένεια φτάνει στο σπίτι του παππού του Ανδρέα και μπουκάρει μέσα (σελ.97).
- Τα παιδιά διηγούνται το περιστατικό στο σπίτι του παππού του Ανδρέα από την οπτική του παππού του Ανδρέα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΔΕΚΑΤΟ: ΑΧ, ΨΥΧΗ ΜΟΥ

- Ο παππούς λέει στη σελ. 101: *«Η ζωή μου κρέμεται από μια κλωστή αυτή τη στιγμή και μόνο εσύ μπορείς να κάνεις την κλωστή караβόσκοινο»*. Τα παιδιά δημιουργούν ανάλογες προτάσεις απελπισίας που να περιέχουν και την επίκληση για βοήθεια: *Π.χ. Η ζωή μου τρεμοπαίζει σαν φλόγα στον άνεμο αυτή τη στιγμή και μόνο εσύ μπορείς να κλείσεις το παραθύρι*.
- Παρουσιάζουμε στα παιδιά αποσπάσματα από ερωτικές επιστολές διάσημων ανδρών προς τη γυναίκα της ζωής τους (ψάχνοντας στο διαδίκτυο μπορούμε να βρούμε πολλά παραδείγματα). Τα παιδιά τις μελετούν και τις σχολιάζουν. Έπειτα, τα καλούμε να τα συγκρίνουν με την ερωτική επιστολή του παππού.

- Θα μπορούσαμε ακόμα να φέρουμε τα παιδιά σε επαφή με ερωτικές κρητικές μαντινάδες και ερωτικά κυπριακά τσιαττιστά και αφού τα μελετήσουν να επιχειρήσουν να γράψουν τα δικά τους. Εναλλακτικά, μπορούμε στην ολομέλεια της τάξης να επιχειρήσουμε να μετατρέψουμε την επιστολή του παππού σε μαντινάδα ή τσιαττιστό. Επιπλέον, μπορούμε να επιχειρήσουμε να γράψουμε μια μαντινάδα ή ένα τσιαττιστό που να μην έχει σχέση με την επιστολή του παππού αλλά να είναι μια μαντινάδα ή ένα τσιαττιστό που να αφιερώνει ο παππούς στη γιαγιά και όπως είναι αναμενόμενο να είναι γραμμένο με τη γνωστή υπερβολή που χαρακτηρίζει τον παππού!
- Στο πάρτι γενεθλίων του Ανδρέα οι καλεσμένοι έπαιξαν Ερωτικές Επιστολές, παίρνοντας παράδειγμα από τη θεόκουφη ερωτική επιστολή του παππού. Τα παιδιά παίζουν το ίδιο παιχνίδι στην τάξη. Ποιος θα είναι ο νικητής;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΩΔΕΚΑΤΟ: ΣΤΟ ΤΟΥΝΕΛ ΜΕ ΤΟΥΣ ΜΠΙΑΜΠΟΥΙΝΟΥΣ

- Πριν διαβάσουν το κεφάλαιο τα παιδιά επινοούν ομαδικά και αλυσιδωτά (πρόταση πρόταση) μια ιστορία (άσχετη με το βιβλίο) που να ταιριάζει στον πιο πάνω τίτλο.
- Η Χαρά στη σελ. 111 λέει πως θα μπορούσε να κερδίσει επάξια μια θέση στο βιβλίο των ρεκόρ Γκίνες και η λεζάντα κάτω από τη φωτογραφία της θα γράφει: *«Έγινε ρεζίλι 8.534.642 φορές»*. Ζητούμε από τα παιδιά να γράψουν για ορισμένα άλλα πρόσωπα του βιβλίου κάτι παρόμοιο. Για ποιο λόγο δηλαδή θα μπορούσαν να μπουν στο βιβλίο ρεκόρ Γκίνες και τι θα έγραφε η λεζάντα κάτω από τη φωτογραφία τους. Π.χ. *Σπύρος: Έκανε 957.342 απορίες μέσα σε μια βδομάδα*.
- Η Χαρά στη σελ. 112 λέει πως η γιαγιά στέκεται στον διάδρομο και την κοιτά με βλέμμα τύπου: *Αχ-πόσο-χαμένα-έχουν-πάει-τα-θρυλικά-μου-γονίδια-πάνω-σε-αυτό-το-κορίτσι*. Τα παιδιά γράφουν με τι είδους βλέμμα θα μπορούσαν να

κοιτούν τη Χαρά τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειας: Π.χ. *Σπύρος: Αχ-πόσο-γλυκούλα-είναι-η-αγαπημένη-μου-Χαρούλα.*

- Φως στο τούνελ. Ο παππούς γράφει στο ημερολόγιό του τα γεγονότα που βίωσε την ώρα που πνίγηκε με τη φρυγανιά και την περιπέτεια που ακολούθησε στο σκοτεινό και ατέλειωτο τούνελ.
Εναλλακτικά, τα παιδιά θα μπορούσαν να προετοιμάσουν και να παρουσιάσουν μια τηλεοπτική συνέντευξη του παππού στην οποία μιλάει στον παρουσιαστή για τη μεταφυσική του εμπειρία.
- Τα παιδιά μετατρέπουν σε κόμικ τη σκηνή με τους μπαμπούνους στο ζωολογικό κήπο. Εναλλακτικά, ο ένας μπαμπούνος περιγράφει στους άλλους μπαμπούνους τι είδε όταν στάθηκαν έξω από το κλουβί του τα τρία παιδιά, σχολιάζοντάς τα με καυστικό τρόπο.
- Τα παιδιά μπορούν να επισκεφθούν την επίσημη ιστοσελίδα του Ζωολογικού Κήπου της Λεμεσού για να πάρουν περισσότερες πληροφορίες για το πού διαδραματίζεται ένα μέρος του κεφαλαίου αυτού: <http://limassolzoo.com/>
- Τα παιδιά κάνουν προβλέψεις για την περιβόητη δήλωση του παππού: «*Η καρδιά, για να είναι ευτυχισμένη, χρειάζεται να έχει ρόδες*» (σελ. 120). Τι να σημαίνει άραγε;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΡΙΤΟ: ΚΑΡΔΙΑ ΠΑΝΩ ΣΕ ΡΟΔΕΣ

- Τα παιδιά, αφού διαβάσουν το κεφάλαιο, εξηγούν τι σημαίνει τελικά ο τίτλος του κεφαλαίου και γιατί η συγγραφέας τον επέλεξε και ως τον τίτλο του βιβλίου τους. Παίρνουν θέση στην άποψη που εκφράζει ο παππούς στο θέμα. Συμφωνούν ή διαφωνούν;
- Τα παιδιά ζωγραφίζουν πώς φαντάζονται το τροχόσπιτο του παππού και γύρω γύρω βάζουν διάφορες σκέψεις που μπορεί να κάνει ο παππούς κατά τη διάρκεια του ταξιδιού του στην Ευρώπη: Π.χ. *Καλύτερα μόνος μου, παρά εκεί*

που δε με θέλουν. Ή Οδηγώ εδώ και τρεις ώρες, πρέπει επειγόντως να πάω τουαλέτα γιατί θα εκραγώ. Κλπ.

- Τα παιδιά απαντούν στο ερώτημα: «Γιατί νομίζετε η συγγραφέας επέλεξε να δώσει αυτή τη λύση στο θέμα: Χαρά-Ανδρέας-Έλενα;»
- Κάθε παιδί καλείται να σκεφτεί μια σκέψη που μπορεί να έκανε η γιαγιά την ώρα που περιπλανιόντουσαν ψάχνοντας τον παπού και να τη μοιραστεί με τους συμμαθητές του.
- Η συγγραφέας κλείνει το κεφάλαιο με τη φράση: *Στον ουρανό το φως έχει αρχίσει να χαράζει.* Τα παιδιά εξηγούν την κυριολεκτική και μεταφορική έννοια που έχει η φράση σε σχέση με την εξέλιξη του κεφαλαίου.
- Τα παιδιά μπορούν να αναζητήσουν πληροφορίες για την περιοχή που διαδραματίζεται η τελευταία σκηνή αυτού του κεφαλαίου (Φάρος στα Περβόλια της Λάρνακας) και να δουν φωτογραφίες από την περιοχή <http://www.pervolia.eu/gr/tour-lgr>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: ΠΟΥ ΘΑ ΠΑΕΙ ΑΥΤΗ Η ΒΑΛΙΤΣΑ;

- Ο τίτλος μπορεί να έχει δύο έννοιες σε σχέση με την ιστορία: την κυριολεκτική και τη μεταφορική. Τα παιδιά εξηγούν πώς αντιλαμβάνονται την κάθε μια.
- Τα παιδιά ζωγραφίζουν τη βαλίτσα της Χαράς και γράφουν μέσα λέξεις και φράσεις που θα πάρει μαζί της πίσω στην Αθήνα μετά από το καλοκαίρι που έζησε στην Κύπρο. Οι λέξεις μπορούν να αφορούν εμπειρίες που αποκόμισε, αλλαγές στον τρόπο σκέψης, συναισθήματα, στόχους, κλπ.
- Τα παιδιά καλούνται να φανταστούν πώς εξελίχθηκαν οι χαρακτήρες του βιβλίου μέσα σε ένα χρόνο, μέχρι δηλαδή το επόμενο καλοκαίρι. Μπορούν να γράψουν μια παράγραφο για κάθε πρόσωπο του βιβλίου.

ΕΜΒΑΘΥΝΣΗ

- Τα παιδιά βρίσκουν εναλλακτικούς τίτλους για το βιβλίο, σχεδιάζουν εναλλακτικά εξώφυλλα και γράφουν εναλλακτικές περιλήψεις για το οπισθόφυλλο.
- Τα παιδιά ζωγραφίζουν τον κάθε χαρακτήρα του βιβλίου και γράφουν γύρω του λέξεις και φράσεις που αποτυπώνουν την προσωπικότητά του ή σημαντικά γεγονότα που βίωσε κατά τη διάρκεια της εξέλιξης της ιστορίας.
- Τα παιδιά γράφουν ερωτήσεις που θα ήθελαν να θέσουν σε κάποιον από τους χαρακτήρες της ιστορίας.
- Γράφουν με ποιον ήρωα ταυτίστηκαν και γιατί; Γράφουν ποιος χαρακτήρας είναι εντελώς διαφορετικός από εκείνους.
- Γράφουν σε ποια σκηνή της ιστορίας θα ήθελαν να βρεθούν και γιατί. Γράφουν πώς θα συμπεριφερόντουσαν.
- Τα παιδιά εξηγούν τι θα ήθελαν να αλλάξουν στην ιστορία και γιατί.
- Γίνεται μια συζήτηση για το θέμα: Πρωτοπρόσωπη γραφή Vs Τριτοπρόσωπη γραφή.

Ενδεικτικά βοηθητικά ερωτήματα:

- ✓ Ποιο είδος γραφής επέλεξε η συγγραφέας για να γράψει το βιβλίο της και γιατί νομίζετε το έκανε αυτό;
- ✓ Ποιες δυσκολίες/περιορισμούς μπορεί να αντιμετωπίσει ένας συγγραφέας αν επιλέξει να γράψει στο πρώτο πρόσωπο το βιβλίο του αντί στο τρίτο;
- ✓ Ποια πλεονεκτήματα προσφέρει η πρωτοπρόσωπη γραφή στον συγγραφέα;
- ✓ Διαλέγουν ένα απόσπασμα από το βιβλίο και το γράφουν ή το διηγούνται στο τρίτο πρόσωπο. Δηλαδή, αντί να είναι η Χαρά που

διηγείται την ιστορία της, να είναι ένας εξωτερικός παρατηρητής που παρακολουθεί όλα τα πρόσωπα του βιβλίου και καταγράφει την ιστορία τους. Διαβάζουν δυνατά τα κείμενά τους. Τι άλλαξε;

- ✓ Ποιους περιορισμούς και ποια πλεονεκτήματα προσφέρει η τριτοπρόσωπη γραφή στον συγγραφέα;
- Γίνεται μια συζήτηση για τα ρεαλιστικά μυθιστορήματα σε αντιπαραβολή με τα μυθιστορήματα φαντασίας. Ενδεικτικά βοηθητικά ερωτήματα:
 - ✓ Το Καρδιά πάνω σε ρόδες σε ποια κατηγορία μυθιστορήματος ανήκει; Ρεαλιστικό μυθιστόρημα ή μυθιστόρημα φαντασίας; Ψάχνουν στο διαδίκτυο και βρίσκουν κάποια από τα χαρακτηριστικά κάθε κατηγορίας πριν αποφασίσουν.
 - ✓ Φτιάχνουν δυο στήλες στο τετράδιό τους και τις συμπληρώνουν με τα στοιχεία που βρήκαν

Π.χ. Ρεαλιστικό Μυθιστόρημα

Μυθιστόρημα φαντασίας

Οι χαρακτήρες μοιάζουν με αληθινούς ανθρώπους.	Οι χαρακτήρες είναι μαγικά πλάσματα.
Στην ιστορία συμβαίνουν γεγονότα που θα μπορούσαν να συμβούν και σε μας.	Στην ιστορία συμβαίνουν μαγικά γεγονότα που δε θα μπορούσαν να μας συμβούν.

Κλπ.

- ✓ Αναφέρουν περισσότερα ρεαλιστικά μυθιστορήματα που έχουν διαβάσει; Αναφέρουν και κάποια μυθιστορήματα φαντασίας. Ακόμα και ταινίες.

ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ «ΚΑΡΔΙΑ ΠΑΝΩ ΣΕ ΡΟΔΕΣ»

- Το βιβλίο γράφτηκε το καλοκαίρι του 2015 και εκδόθηκε έναν χρόνο και κάτι μετά: στις 20.10.2016.
- Η ιστορία ξεκίνησε να γράφεται σε διπλή πρωτοπρόσωπη αφήγηση. Εναλλάξ. Το ένα κεφάλαιο εξιστορούσε η Χαρά από την οπτική της και το επόμενο ο Ανδρέας από τη δική του. Στη μέση της ιστορίας η συγγραφέας ένιωσε πως

δεν ήταν ευχαριστημένη από τον τρόπο που ήταν γραμμένα τα κεφάλαια στα οποία την ιστορία διηγούταν ο Ανδρέας και έτσι προτίμησε να κρατήσει μόνο την οπτική της Χαράς, ξαναγράφοντας το βιβλίο από την αρχή.

- Η συγγραφέας δεν υποφέρει από αεροπλανοφοβία. Έχει ταξιδέψει πολλές φορές όμως με αεροπλανοφοβικά άτομα και κάπως έτσι εμπνεύστηκε το πρώτο κεφάλαιο της ιστορίας της. (Μη νομίζετε όμως πως εκείνη δεν έχει φοβίες. Θέλετε να μάθετε μια; Υποφέρει από περιστεροφοβία!)
- Η συγγραφέας ταυτίζεται με τη Χαρά περισσότερο από ότι με τις ηρωίδες των άλλων της βιβλίων.
- Το μεγαλύτερο μέρος του βιβλίου εκτυλίσσεται στη Λάρνακα που είναι η πόλη που γεννήθηκε, μεγάλωσε και ζει η συγγραφέας.
- Το βιβλίο έχει έκταση 20000 λέξεις. Συγχαρητήρια, λοιπόν! Αν ολοκλήρωσες το βιβλίο, κατάφερες να διαβάσεις 20000 λέξεις!